

Rostlinná produkce

POZOR!!!

Zemědělské právo Blok IV.

již 8. 4. 2019 - EXKURZE

Sraz 14.00

Pro pozdně přichozí, hlase se
na vrátnici, Mgr. Petr Vaculík

vrátnice ÚKZÚZ, Hroznová 2,

Brno – Pisárky

Další výuka Zemědělské právo Blok V.

6. 5. 2019 (PrF MU, uč. 258)

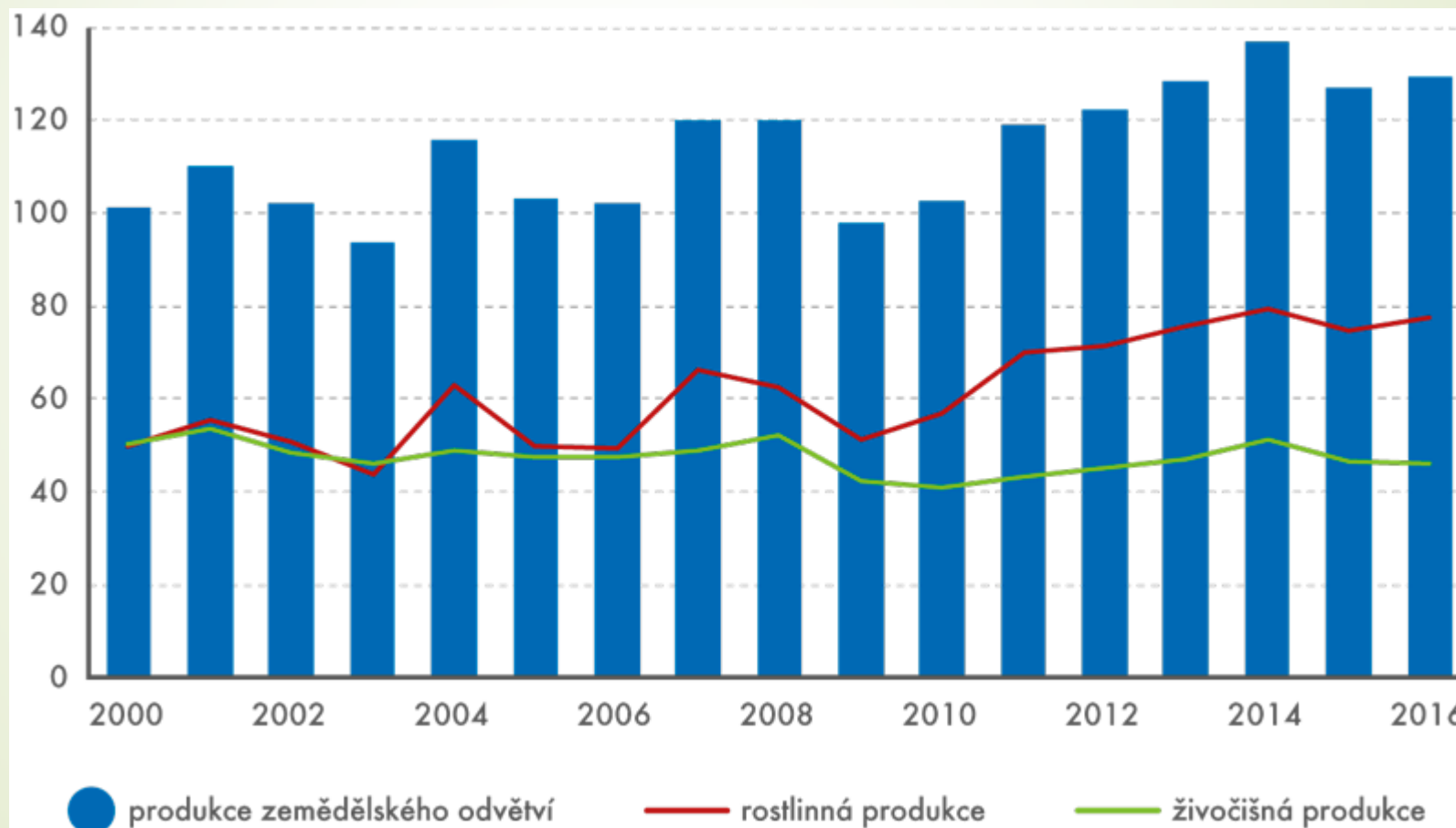
Zemědělská výroba

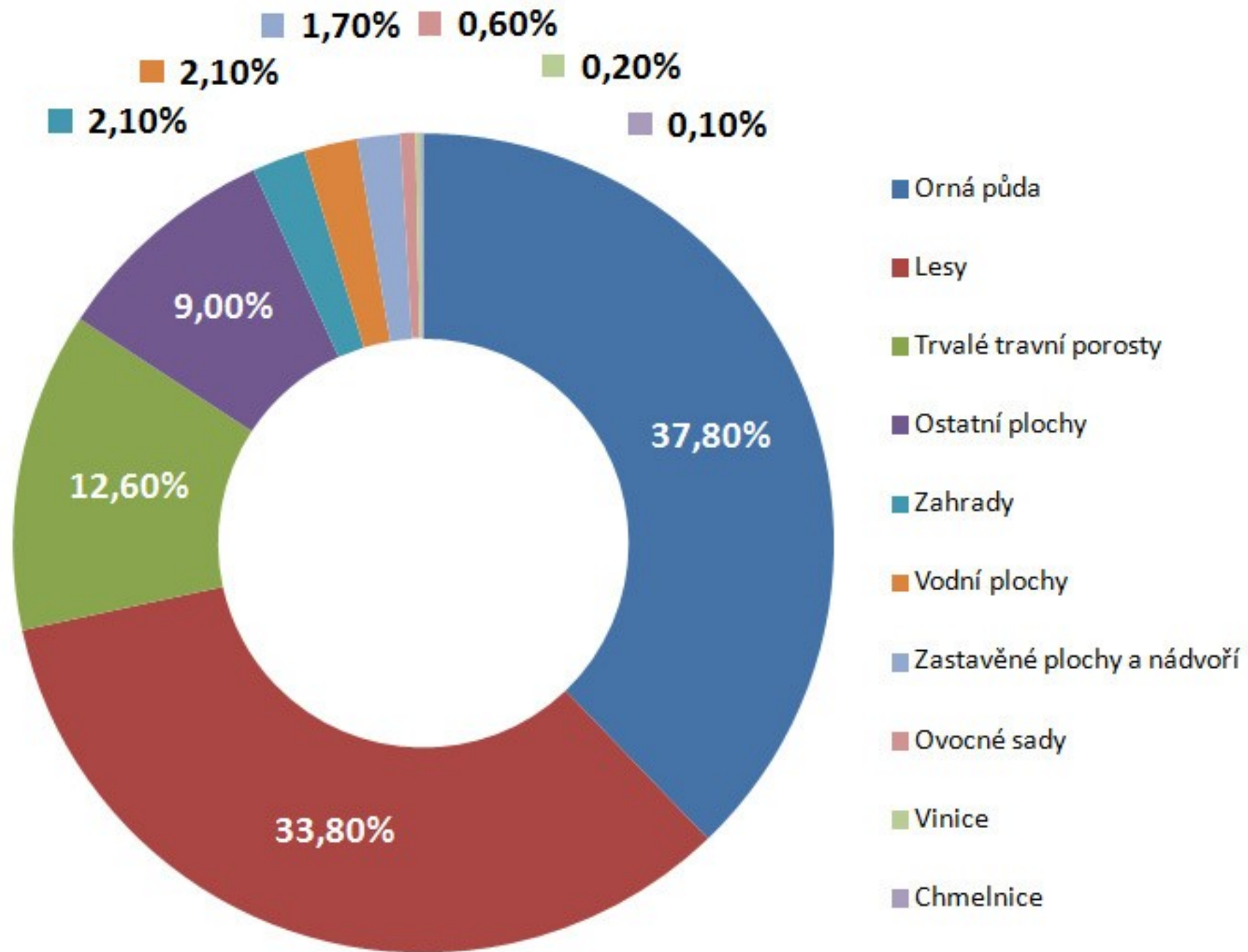

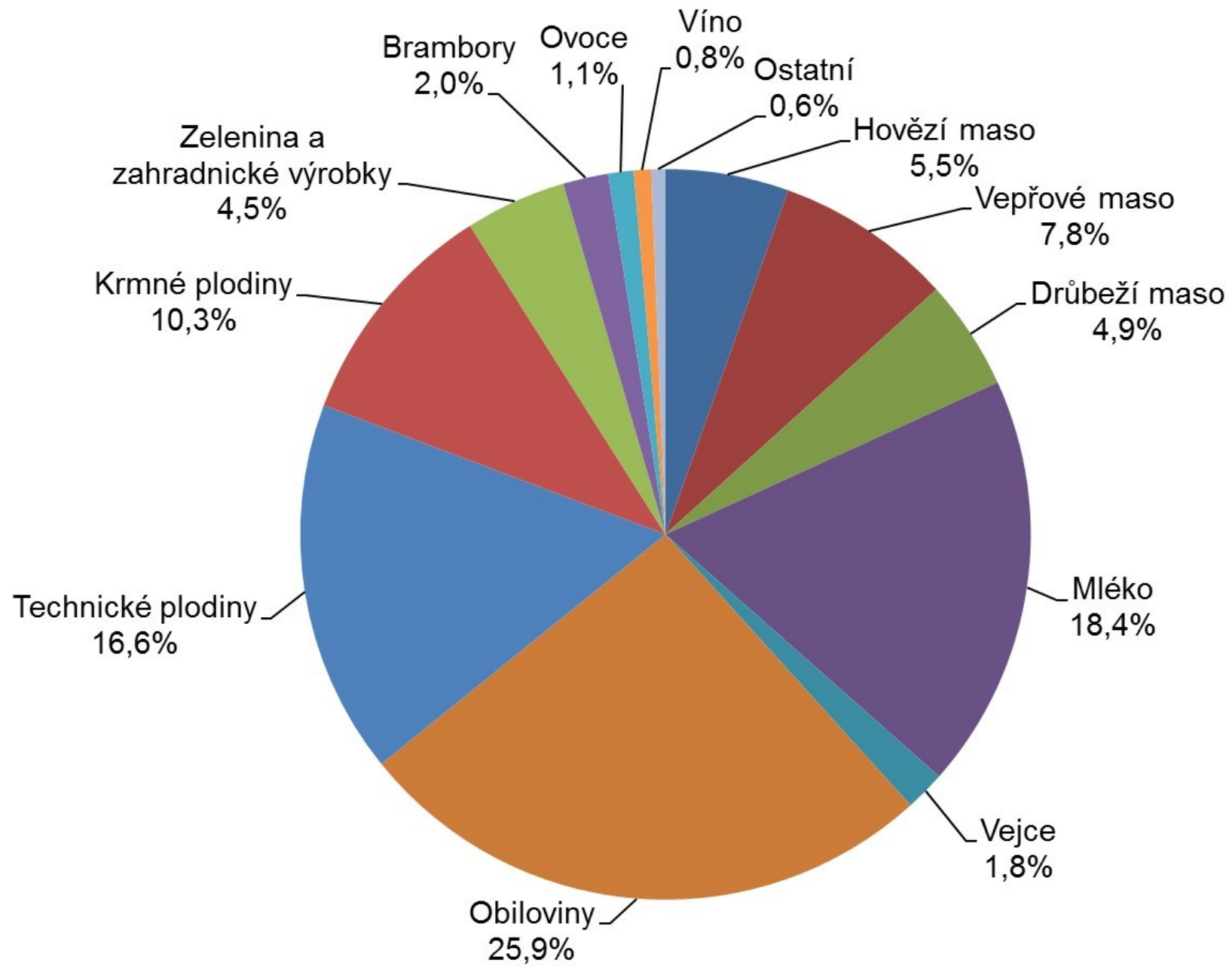
- **rostlinná výroba**
- **živočišná výroba**
- produkce chovných a plemenných zvířat, využití jejich genetického materiálu a získávání zárodečných produktů
- výroba osiv a sadby, školkařských výpěstků a genetického materiálu rostlin,
- úprava, zpracování a prodej vlastní produkce zemědělské výroby
- chov ryb, vodních živočichů a pěstování rostlin ve vodním útvaru povrchových vod
- hospodaření v lese
- hospodaření s vodou pro zemědělské a lesnické účely

Vývoj produkce zemědělského odvětví v letech 2000–2016 (v mld. Kč, běžné ceny)

Zdroj: <http://www.statistikaamy.cz/2017/03/ceskemu-zemedelstvi-se-vloni-darilo/>

Rostlinná výroba

- ▶ Pěstování rostlin za účelem produkce potravin a krmiv
  - ▶ včetně chmelařství, ovocnářství, vinohradnictví a pěstování zeleniny, hub, okrasných rostlin, léčivých a aromatických rostlin s výjimkou pěstování konopí pro léčebné použití a vědecké účely, rostlin pro technické a energetické užití
- ▶ Rostlinné komodity/plodiny
  - ▶ Obiloviny, luskoviny, okopaniny, píce, vinná réva, cukrová řepa, olejnin, chmel, ovoce, zelenina, léčivé a kořeninové rostliny
- ▶ Osivo a sadba
  - ▶ Šlechtění rostlin
  - ▶ Ochrana práv k odrůdám
- ▶ Hnojiva
- ▶ Rostlinolékařská péče
  - ▶ Ochrana rostlin a rostlinných produktů
  - ▶ Přípravky, pomocné a mechanizační prostředky na ochranu rostlin

Pěstování rostlin

Zdraví rostlin
Ochrana před škodlivými
organismy

Odrůdy

Osivo a
rozmnožovací
materiál

Krmiva

Potraviny

Jiné využití

Rostlinné komodity v České republice

- Chmel
    - Zákon o ochraně chmele
  - Ovoce a zelenina
    - Cibule, hrách, mrkev, zelí, kukuřice
    - Jablka, hrušky, švestky, rybíz, jahody
  - Réva vinná
    - Zákon o vinohradnictví a vinařství
  - Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny
    - Kmín, ostropestřec
  - Okrasné rostliny a školkařské výpěstky
- Obiloviny
    - Pšenice, ječmen, kukuřice
  - Olejniný
    - Řepka, mák
  - Okopaniny
    - Brambory, cukrová řepa
  - Luskoviny
    - Hrách
  - Len a konopí

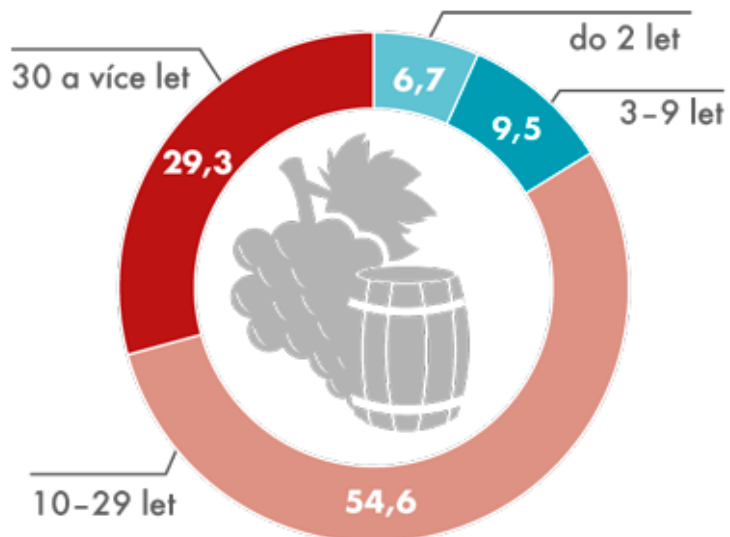
Pěstování révy vinné v ČR v roce 2015

Zdroj: <http://www.statistikaamy.cz/2017/01/vino-se-pestuje-skoro-v-cele-republice/>

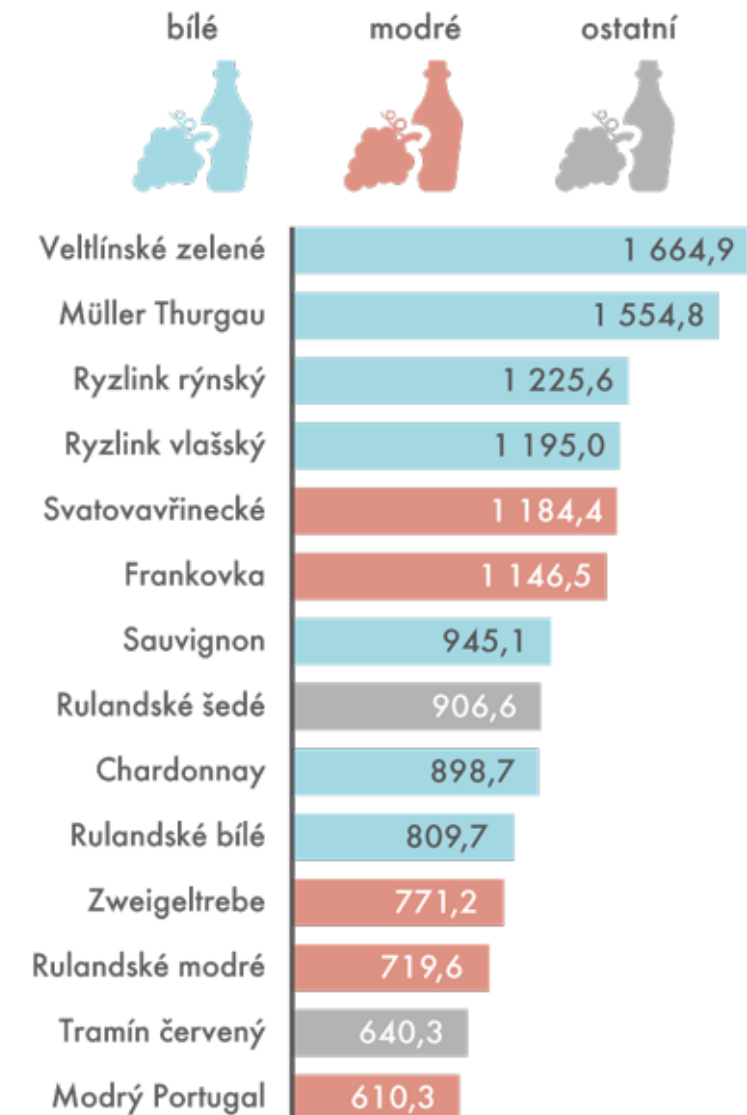
PODÍL PĚSTITELŮ A VÝMĚRY VINIC V JIHMORAVSKÉM KRAJI NA CELÉ ČR (v %)

VĚKOVÁ STRUKTURA VINIC (v %)

VÝMĚRA HLAVNÍCH ODRŮD VINNÉ RÉVY (v ha)

Osivo a sadba = rozmnožovací materiál

➤ Právní rámec

- Zákon o oběhu osiva a sadby
- Zákon o ekologickém zemědělství
- Zákon o nakládání s GMO

➤ Dodavatel

- právnická nebo fyzická osoba, která uvádí do oběhu, rozmnožuje nebo vyrábí, popřípadě dováží ze třetích zemí rozmnožovací materiál za účelem jeho uvedení do oběhu
- Registrace nebo ohlášení § 16
  - ÚKZÚZ

Rozmnožovací materiál – uvádění do oběhu

- ▶ Požadavky na kvalitu, pravost druhu a odrůdy a další vlastnosti významné pro použití rozmnožovacího materiálu
  - ▶ je-li uznán v kategoriích šlechtitelský rozmnožovací materiál, rozmnožovací materiál předstupňů, základní rozmnožovací materiál, certifikovaný rozmnožovací materiál zemědělských druhů, zeleniny, chmele, révy, ovocných rodů a druhů a standardní rozmnožovací materiál révy a chmele,
  - ▶ jako standardní osivo zeleniny,
  - ▶ jako konformní rozmnožovací materiál ovocných rodů a druhů,
  - ▶ je-li povolen jako obchodní osivo, nebo
  - ▶ jako směs osiv zemědělských druhů, zeleniny, popřípadě rostlinných druhů neuvedených v druhovém seznamu

Balení a označování rozmnožovacího materiálu

- ▶ Rozmnožovací materiál uváděný do oběhu musí nést označení rodu a druhu, popřípadě klonu nebo formy k odlišení pěstitelských nebo užitkových vlastností.
- ▶ Rozmnožovací materiál, který je uznáván nebo je povolen jako obchodní osivo, musí být, s výjimkou rozmnožovacího materiálu ovocných rodů a druhů a chmele, uváděn do oběhu jen v obalech uzavřených úředně nebo pod dozorem Ústavu, zamezujících účinně jeho záměnu.
  - ▶ úřední pojistka a úřední návěska, které musí být při uvedení do oběhu s obalem trvale spojeny

Rozmnožovací materiál – uvádění do oběhu

- ▶ Rozmnožovací materiál **zemědělských druhů a zeleniny** lze uvádět do oběhu pouze tehdy,
  - ▶ náleží-li k registrované odrůdě nebo k odrůdě zapsané ve společném katalogu odrůd.
  - ▶ Osiva úředně nezapsaných odrůd
    - ▶ Povolení ÚKZÚZ
      - ▶ pouze pro testy a hodnocení v zemědělských podnicích s cílem získat informace o pěstování, popřípadě použití odrůdy
- ▶ Specifika
  - ▶ Rozmnožovací materiál révy § 23
  - ▶ Rozmnožovací materiál ovocných druhů a rodů § 24
  - ▶ Rozmnožovací materiál okrasných druhů § 25

Uznávací řízení = uznávací list

- řízení o uznání množitelského porostu § 5
- řízení o uznání rozmnožovacího materiálu § 4
  - Registrovaný nebo zapsaná odrůda
  - Uznáný množitelský porost
  - Vzorek byl odebrán v souladu s technologickým postupem
  - Byly provedeny úřední zkoušky nebo zkoušky pod úředním dozorem potřebné ke zjištění vlastností osiva
- Neuznání
  - Nesplnění podmínek, vlastností
  - Obsah škodlivých organismů

Vazba na rostlinolékařskou péči

-
- ▶ Fyzická nebo právnická osoba, která hodlá pěstovat šlechtitelský, rozmnožovací nebo reprodukční materiál podle zvláštních právních předpisů, může před založením příslušného porostu požádat Ústav o provedení průzkumu výskytu škodlivých organismů, jejichž přítomnost je překážkou uznání příslušného materiálu.
  - ▶ Průzkum se provádí v místě určeném k produkci tohoto materiálu, popřípadě i v bezprostředním okolí tohoto místa.

Směsi osiv

- ▶ Směs osiv odrůd jednoho nebo více druhů se smí uvádět do oběhu, pokud jednotlivé složky směsi osiva, které náleží k druhům uvedeným v druhovém seznamu, splňují podmínky pro uvádění do oběhu samostatně.
- ▶ Informační a evidenční povinnost dodavatele
  - ▶ Evidence a přidělení registračního čísla ze strany ÚKZÚZ
- ▶ Směs osiv určenou k ochraně přirozeného prostředí lze uvádět do oběhu pouze na základě povolení uděleného Ústavem.
  - ▶ Při udělování tohoto povolení Ústav na základě informací pověřené osoby určí oblast původu dané směsi osiv.
  - ▶ Směs osiv určenou k ochraně přirozeného prostředí lze uvádět do oběhu pouze v této oblasti původu.

Odrůdy

- ▶ Soubor rostlin náležející k nejnižšímu stupni botanického třídění, vymežitelný projevem znaků vyplývajících z určitého genotypu nebo kombinace genotypů, odlišitelný od každého jiného souboru rostlin projevem nejméně jednoho z těchto znaků, a považovaný za jednotku rozmnožovatelnou beze změny
- ▶ Společný katalog odrůd – registrované odrůdy
  - ▶ Společný katalog odrůd druhů zemědělských rostlin
  - ▶ Společný katalog odrůd druhů zeleniny
    - ▶ sestavený příslušným orgánem Evropské unie na základě seznamů odrůd členských států, zveřejněný v Úředním věstníku Evropské unie,

Odrůdový řád = postup při registraci odrůdy

-
- ▶ Registrovány mohou být odrůdy druhů uvedených v druhovém seznamu a odrůdy okrasných rostlin.
  - ▶ Požadavky na odrůdu
    - ▶ Odlišnost
    - ▶ Uniformnost
    - ▶ Stálost
    - ▶ Užitná hodnota
    - ▶ Odpovídající název
    - ▶ Udržovací šlechtění

Registrace

- ▶ Žádost
  - ▶ držitel šlechtitelských práv k odrůdě podle zvláštního zákona) nebo držitelem odrůdového práva podle přímo použitelného předpisu Evropské unie, nebo
  - ▶ žadatel o udělení ochranných práv k odrůdě podle zvláštního zákona nebo odrůdového práva podle přímo použitelného předpisu Evropské unie a o udělení ochranných práv k odrůdě ještě nebylo rozhodnuto, nebo
  - ▶ udržovatel odrůdy, která není chráněná podle zvláštního zákona nebo podle přímo použitelného předpisu Evropské unie
- ▶ Rozhodnutí o registraci → zápis do Státní odrůdové knihy
  - ▶ úřední seznam odrůd rostlin, které jsou v České republice zaregistrovány pro uznávání a uvádění do oběhu

Ochrana práv k odrůdám

- ▶ Právo duševního vlastnictví
  - ▶ Výlučné právo k využívání chráněné odrůdy
    - ▶ Doba trvání 25/30 let
- ▶ Subjekty
  - ▶ Šlechtitel
    - ▶ fyzická nebo právnická osoba, která odrůdu vyšlechtila nebo ji objevila a zdokonalila (dále jen "vytvořila"), anebo osoba, pro níž někdo odrůdu vytvořil v rámci plnění úkolů vyplývajících z pracovněprávního nebo jiného obdobného vztahu, pokud písemnou smlouvou mezi nimi není stanoveno jinak
  - ▶ Držitel šlechtitelských práv
    - ▶ šlechtitel, kterému byla udělena ochranná práva k odrůdě, nebo jeho právní nástupce
- ▶ Mezinárodní úmluva na ochranu práv k novým odrůdám rostlin
  - ▶ Principy pro udělování práv
  - ▶ Mezinárodní unie na ochranu práv k novým odrůdám rostlin (UPOV)

Ochrana práv k odrůdám

Zákaz dvojí ochrany

Národní

- ▶ uplatňována na území jednoho nebo více členských států
  - ▶ Zákon č. 408/2000 Sb.
- ▶ Národní odrůdový úřad (ÚKZÚZ)
- ▶ Šlechtitelské osvědčení
  - ▶ Druh
  - ▶ Název a popis odrůdy
  - ▶ Držitel šlechtitelských práv
  - ▶ Kontrola udržování odrůdy

Evropská

- ▶ uplatňována na území všech členských států
  - ▶ Nařízení ES č. 2100/94
- ▶ CPVO (Odrůdový úřad Společenství)
- ▶ Rozhodnutí o udělení odrůdového práva

Oprávnění držitele šlechtitelských práv

- ▶ Držitel šlechtitelských práv má výlučné právo k využívání chráněné odrůdy na území České republiky, které spočívá v oprávnění nakládat s rozmnožovacím materiálem takové odrůdy stanovenými způsoby.
- ▶ Držitel šlechtitelských práv může poskytnout souhlas s využíváním chráněné odrůdy - "licence,, - jiné osobě
- ▶ Ustanovení se vztahují i na sklizený materiál chráněné odrůdy, včetně celých rostlin a částí rostlin, pokud byl získán z rozmnožovacího materiálu chráněné odrůdy bez licence držitele šlechtitelských práv, který nemohl uplatnit tato práva k uvedenému rozmnožovacímu materiálu.
- ▶ Pravidlo konzumpce práv
  - ▶ Neplatí pro další množení

Výjimky

- ▶ Tzv. farmářské osivo, popřípadě sadba
  - ▶ Vybrané odrůdy rostlin
  - ▶ Využití bez souhlasu držitele v rámci vlastního hospodářství
  - ▶ Za úhradu
    - ▶ Osvobození pro malé pěstitele
- ▶ Výzkum
- ▶ Vytvoření dalších odrůd a rovněž na nakládání s těmito odrůdami
  - ▶ Nesmí se jednat o odrůdy,
    - ▶ které jsou v podstatě odvozené z chráněné odrůdy,
    - ▶ které nejsou odlišné od chráněné odrůdy,
    - ▶ jejichž výroba vyžaduje opakované používání chráněné odrůdy.
- ▶ Pro vlastní potřebu fyzické osoby